

Nr 31

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändring i lagen (1944: 219) om djurskydd; given Stockholms slott den 9 februari 1973.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

INGEMUND BENGTTSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

För att stärka djurskyddet föreslås i propositionen dels att Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer bemyndigas meddela bestämmelser om förprovningsskyldighet och andra från djurskyddssynpunkt påkallade föreskrifter i fråga om stall eller annat förvaringsrum för djur, dels att djurskyddslagens regler om kastrering och kupering skärps. Med stöd av bemyndigandet kan föreskrivas att djurstall inte får uppföras eller väsentligt ändras utan att den planerade byggnaden eller åtgärden godkänts från djurskyddssynpunkt. Förbud föreslås mot kastrering av nötkreatur, äldre än åtta månader, och hund i andra fall än då medicinska skäl föreligger. Nuvarande rätt för lekman att kastrera djur som inte uppnått fyra månaders ålder tas bort. I stället slås fast att kastrering får utföras endast av veterinär. Kungl. Maj:t får emellertid förordna om undantag. I de fall kupering av svans är tillåten måste ingreppet enligt förslaget göras av veterinär, om djuret är äldre än en vecka. F. n. är denna åldersgräns två månader.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1944: 219) om djurskydd

Härigenom förordnas, att 2, 9 och 10 §§ samt 14 § 1 och 3 mom. lagen (1944: 219) om djurskydd skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Djur skall behandlas väl och såvitt möjligt skyddas mot lidande.

Stall eller annat förvaringsrum för djur skall erbjuda tillräckligt utrymme och skydd samt skall hållas tillfredsställande rent.

Stall eller annat förvaringsrum för djur skall erbjuda tillräckligt utrymme och skydd samt skall hållas tillfredsställande rent. *Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer äger meddela bestämmelser om förprävnings-skyldighet och andra från djurskyddssynpunkt påkallade föreskrifter i fråga om sådant förvaringsrum.*

Djur skall förses med erforderligt foder och vatten.

9 §

Kastrering av häst må utföras endast av veterinär.

Nötkreatur som är äldre än åtta månader och hund får kastreras endast om det är påkallat av medicinska skäl.

Samma lag vare i fråga om annat djur som uppnått fyra månaders ålder, där ej Konungen anorlunda förordnar.

Kastrering av djur får utföras endast av veterinär, om ej Konungen förordnar annat.

10 §

Kupering av svansen på häst må, såframt ej Konungen medgiver undantag, företagas allenast för att bota sjukdom, skada eller oart samt skall utföras av veterinär.

Kupering av svansen på annat djur må, där djuret uppnått två månaders ålder, utföras endast av veterinär.

Kupering av svansen på annat djur må, där djuret uppnått en veckas ålder, utföras endast av veterinär.

Öronen på hund må ej kuperas.

Öronen på hund må ej kuperas.

14 §

I mom.¹ Hälsovårdsnämnden i orten har att öva tillsyn över djurens vård och behandling. För så-

I mom. Hälsovårdsnämnden i orten har att öva tillsyn över djurens vård och behandling. För så-

¹ Senaste lydelse 1971: 1111.

Nuvarande lydelse

dant ändamål skall nämnden utse en eller vid behov flera tillsyningsmän. Vid tillsynen medverka länsveterinären och distrikts- eller stadsveterinären enligt vad därom närmare föreskrives.

Länsstyrelsen skall, *med biträde av länsveterinären*, vaka över att hälsovårdsnämnder och tillsyningsmän samt distrikts- och stadsveterinärer fullgöra sina åligganden.

Högsta tillsynen tillkommer lantbruksstyrelsen som har att till ledning för övriga tillsynsorgan meddela erforderliga råd och anvisningar.

3 mom.¹ Vid hälsovårdsnämndens handläggning av ärende som rör vården eller behandlingen av djur äger länsveterinären så ock distrikts- eller stadsveterinären vara tillstädes och deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Hans mening skall på begäran antecknas i protokollet.

Veterinär som äger närvara vid nämndens sammanträde skall kallas i god tid och därvid underrättas om ärendets beskaffenhet.

Sammanträde skall skyndsamt äga rum, när länsstyrelsen *eller länsveterinären* begär det.

Föreslagen lydelse

dant ändamål skall nämnden utse en eller vid behov flera tillsyningsmän. Vid tillsynen medverka distrikts- eller stadsveterinären enligt vad därom närmare föreskrives.

Länsstyrelsen skall vaka över att hälsovårdsnämnder och tillsyningsmän samt distrikts- och stadsveterinärer fullgöra sina åligganden.

Sammanträde skall skyndsamt äga rum, när länsstyrelsen begär det.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1973.

¹ Senaste lydelse 1958: 134.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 9 februari 1973.

Närvarande: statsministern PALME, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Bengtsson, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *ändring i lagen (1944: 219) om djurskydd* och anför.

1 Inledning

Dåvarande veterinärstyrelsen föreslog efter samråd med lantbruksstyrelsen i en till Kungl. Maj:t den 6 mars 1970 gjord framställning att regler om *förprovning av djurstallar* skulle införas i djurskyddslagen (DL). Lantbruksstyrelsen, som numera övertagit veterinärstyrelsens uppgifter inom djurskyddet, har därefter kompletterat framställningen.

Efter remiss har yttranden över förslaget avgetts av lantbrukshögskolan, veterinärhögskolan, statens planverk, länsstyrelserna i Malmöhus, Skaraborgs, Uppsala och Västerbottens län, Lantbrukarnas riksförbund (LRF), Sveriges veterinärförbund, Svenska lantarbetareförbundet, Föreningarna Djurens vänners riksorganisation, Sveriges djurskyddsföreningars riksförbund och Svenska djurskyddsföreningen. — Länsstyrelserna i Skaraborgs och Uppsala län har bifogat yttrande från resp. läns lantbruksnämnd.

I framställning den 2 maj 1972 har lantbruksstyrelsen föreslagit ändring av bestämmelserna om *kastrering av djur* i 9 § DL.

Efter remiss har yttranden över framställningen avgetts av LRF, Svenska lantarbetareförbundet, Föreningarna Djurens vänners riksorganisation och Sveriges djurskyddsföreningars riksförbund.

Vid 1972 års riksdag hemställdes i motion (1972: 1300) att riksdagen hos Kungl. Maj:t skulle anhålla om ett så utformat lagförslag att *kuperi- ring av svansen på hund* ej fick utföras av annan än veterinär. Över motionen lät jordbruksutskottet inhämta yttranden från lantbruksstyrelsen, Sveriges djurskyddsföreningars riksförbund och Svenska kennelklubben. I utlåtande (JoU 1972: 45) över motionen förordade utskottet att den

åldersgräns för hund, över vilken endast veterinär får utföra svansku-
pering, sänks från nuvarande två månader till en à två veckor. Utskot-
tet uttalade vidare att riksdagen hos Kungl. Maj:t borde anhålla om
att frågan övervägdes och att förslag om erforderlig ändring av 10 §
DL förelades riksdagen. Utskottet hemställde att riksdagen som sin me-
ning skulle ge Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om ändring
av 10 § DL.

Riksdagen biföll jordbruksutskottets hemställan (rskr 1972: 254).

Enligt beslut av 1971 års riksdag (prop. 1971: 62, JoU 1971: 42, rskr
1971: 219) är länsveterinärerna inordnade i länsstyrelserna sedan den 1
januari 1972. Denna organisationsförändring har aktualiserat frågan
om *viss redaktionell ändring av tillsynsbestämmelserna* i 14 § 1 och 3
mom. DL.

2 Förprovning av djurstallar

2.1 Gällande bestämmelser

DL avser enligt 1 § vård och behandling av husdjur och andra djur
som hålls i fångenskap. I 2—6 §§ finns vissa allmänna bestämmelser
om behandlingen av sådana djur. Djur skall enligt 2 § behandlas väl
och såvitt möjligt skyddas mot lidande. Stall eller annat förvaringsrum
för djur skall erbjuda tillräckligt utrymme och skydd och hållas till-
fredsställande rent. I 4 § första stycket föreskrivs att djur inte får hål-
las bundet eller tjudrat på ett för djuret plågsamt sätt eller så att det
inte kan få behövlig vila.

I 8 § finns bestämmelser om offentlig förevisning av djur. Med stöd
av denna paragraf har utfärdats *kungörelsen (1959: 486) om offentlig
förevisning av djur*. Enligt 7 § av kungörelsen får zoologisk trädgård,
djurpark eller liknande anläggning inte tas i bruk för offentlig förevis-
ning av andra däggdjur än sådana, som här i landet hålls som husdjur,
såvida inte lantbruksstyrelsen godkänt anordningarna för djuren.

Tillsynen av att DL och med stöd av lagen utfärdade bestämmelser
efterlevs utövas enligt 14 § 1 mom. av hälsovårdsnämnden genom en
eller flera tillsyningsmän. Också tjänsteveterinärerna medverkar i till-
synen. Länsstyrelsen vakar över att hälsovårdsnämnder, tillsyningsmän
och veterinärer fullgör sina åligganden. Högsta tillsynen tillkommer
lantbruksstyrelsen, som meddelar erforderliga råd och anvisningar till
ledning för övriga tillsynsorgan.

Försummelse att iaktta förut angivna allmänna bestämmelser är inte
straffbelagd i DL. I stället stadgas i 14 § 2 mom. att hälsovårdsnäm-
nden får meddela föreskrift om vad den försumlige har att iaktta en-
ligt dessa bestämmelser. Föreskrift kan förenas med vite. Om det är
nödvändigt får nämnden verkställa åtgärd på den försumliges bekost-

nad. Enligt 4 mom. har också länsstyrelsen de befogenheter som enligt vad nu sagts tillkommer hälsovårdsnämnden. I samma moment ges länsstyrelsen rätt att meddela försumlig djurägare förbud att handha djur under viss tid eller tills vidare. Sådant förbud får meddelas den som ej efterkommer föreskrift som i angelägenhet av väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt utfärdats av hälsovårdsnämnden eller länsstyrelsen. Förbud får också meddelas i annat fall, om det föreligger missförhållanden av allvarlig natur i fråga om djurs vård eller behandling.

Enligt 15 § är den som har djur i sin vård skyldig att låta bl. a. hälsovårdsnämnden och tillsyningsman samt läns-, distrikts- eller stadsveterinär besiktiga djuret och stall eller annat förvaringsrum, födoämnen, redskap och persedlar som är avsedda för djuret. Vid behov kan polismyndighet meddela handräckning för att genomföra sådan besiktning.

Reglerna i 14 och 15 §§ gäller inte djur som används inom försvaret (16 §).

Ett åsidosättande av DL:s allmänna bestämmelser kan vara att bedöma som djurplågeri. Bestämmelse om straff för djurplågeri finns i 16 kap. 13 § brottsbalken. För straffbarhet krävs att någon uppsåtligen eller av grov oaktsamhet genom misshandel, överansträngning eller vanvård eller på annat sätt otillbörligen utsätter djur för lidande. Straffet är böter eller fängelse i högst två år. Således kan djurägare som håller djur i en stallmiljö som är sådan att djuren utsätts för lidande dömas för djurplågeri, om hans handlande anses otillbörligt.

Enligt *kungörelsen (1967: 453) om statligt stöd till jordbrukets rationalisering m. m.* lämnas statligt stöd i form av lånegaranti eller statsbidrag (2 §). Stödet kan ges bl. a. för inre rationalisering såsom varaktig förbättring av ekonomibyggnad eller uppförande av sådan byggnad (3, 10 och 18 §§). Fråga om statligt stöd handläggs och avgörs av lantbruksnämnden (27 §). I vissa undantagsfall avgörs dock fråga om statligt stöd av lantbruksstyrelsen. I sådana fall inges ansökan till lantbruksnämnden som med eget yttrande överlämnar ärendet till styrelsen (28 §). Innan statligt stöd beviljas till inre rationalisering, skall på sökandens bekostnad upprättas teknisk plan som lantbruksnämnden godkänner (29 §). Den tekniska planen beträffande byggnader omfattar regelmässigt ritningar och byggnadsbeskrivning. Till ledning för lantbruksnämndernas prövning av stallar och andra ekonomibyggnader finns vissa typritningar som rekommenderas av lantbruksstyrelsen. Till grund för styrelsens rekommendation ligger bl. a. utlåtande från en av styrelsen organiserad rådgivande nämnd med uppdrag att behandla frågor på lantbrukets byggnads- och mekaniseringsområde. I nämnden ingår veterinärer med särskild kompetens i frågor rörande förhållandet mellan djurhälsa och stallmiljö. Efter beslut av lantbruksstyrelsen gäller fr. o. m. den 1 juli 1970 att byggnadsritning och byggnadsbeskrivning i rationaliseringsärenden vid lantbruksnämnden granskas från djurskyddssynpunkt

av särskilt förordnad djurskyddssakkunnig, som skall vara veterinär. Vid varje lantbruksnämnd finns två sådana sakkunniga. Den ene av dem är i allmänhet länsveterinären. Det beräknas att på detta sätt förhandsgranskas ungefär hälften av alla ny- och ombyggnader av djurstallar som äger rum varje år.

Förhandsgranskning som nyss sagts sker numera i ett ökat antal fall beroende på att det statliga stödet till jordbrukets ekonomibyggnader utökats genom *kungörelsen (1971: 420) om rationaliseringsstöd till vissa jordbruk* och *kungörelsen (1972: 247) om rationaliseringsstöd till vissa jordbruk med mjölkproduktion*. Fråga om statligt stöd enligt dessa kungörelser handläggs och prövas i samma ordning som gäller enligt 1967 års rationaliseringskungörelse.

Inom område med fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan gäller reglerna om byggande och om byggnadslov i *byggnadsstadgan (1959: 612)* även ekonomibyggnader för jordbruk, skogsbruk eller därmed jämförlig näring (35 §). Inom övriga områden av landet, där det alldeles övervägande antalet jordbruksföretag finns, gäller däremot inga sådana regler vilket innebär att byggnadslov för ny-, till- eller ombyggnad av djurstall inte behövs. I den mån de ändringar i planlagstiftningen som nyligen vidtagits i anslutning till fysiska riksplaneringen (prop. 1972: 111, bil. 2 och 3, CU 1972: 35, rskr 1972: 348) leder till vidgad användning av generalplaneinstitutet, kommer antalet byggnadslovspliktiga djurstallar att öka. I fråga om djurstall som inte är att anse som ekonomibyggnad för näring som nyss sagts gäller bestämmelserna om byggnadslov också inom område som inte är planlagt. Vid prövning av ansökan om byggnadslov skall byggnadsnämnden enligt 56 § 1 mom. byggnadsstadgan tillse att det tillämnade företaget inte strider mot bl. a. byggnadslagen (1947: 385) och miljöskyddslagen (1969: 387). Däremot är nämnden inte skyldig att pröva frågan, huruvida byggnadsföretag överensstämmer med DL.

Enligt 2 § 37 *miljöskyddskungörelsen (1969: 388)* får ladugård för mer än 100 nötkreatur eller stall eller annan anläggning av motsvarande storlek för andra djur ej anläggas utan att tillstånd eller dispens erhållits enligt *miljöskyddslagen*. Prövningen syftar främst till att motverka vattenförorening genom gödsel och urin.

2.2 Veterinärstyrelsens och lantbruksstyrelsens förslag

Veterinärstyrelsen anför i sin framställning att det råder ett intimt samband mellan husdjurens närmiljö och deras hälsa. Det är därför av grundläggande betydelse för djurskyddet inom djurhållningen att stallutrymmena är utformade med klart beaktande av djurskyddssynpunkter. En stor del av de djurstallar som nyproduceras blir förhandsgranskade från angivna synpunkter av de särskilda djurskyddssakkunniga

som biträder lantbruksnämnden. Även med beaktande härav och av att lantbruksstyrelsens typritningar till djurstallar torde spela en viss roll som idégivare vid utformningen av stallar som byggs utan statligt stöd, är det enligt veterinärstyrelsen otillfredsställande att låta samhällets bevakning av djurskyddsaspekterna inom förevarande område vara beroende av om djurägaren begär sådant stöd eller inte.

Lantbruksstyrelsen framhåller i sin kompletterande skrivelse att det stora flertalet berörda djurägare uppskattat den granskningsverksamhet som pågått sedan den 1 juli 1970 och den förebyggande djurhälsovård som verksamheten inneburit. Emellertid har förekommit att djurägare, som fått förslag om ändringar i planerad byggnation av djurstall vilka varit nödvändiga från djurhälso- och djurskyddssynpunkt, inte velat acceptera ändringarna utan återtagit ansökan om statligt stöd. Stallet har därefter byggts utan sådant stöd. Enligt lantbruksstyrelsen har i ett sådant fall produktionen på grund av hög sjukdomsfrekvens blivit så förlustbringande att den lagts ned. I ett annat fall räknar den djurskyddssakkunnige med att hälsovårdsnämnden kommer att få ingripa med föreläggande för att rätta till missförhållanden som väntas uppkomma.

Lantbruksstyrelsen exemplifierar behovet av förprovning med följande fall. Under 1960-talet utrustades ett flertal svinstallar med en speciell anordning för uppbindning av svin, den s. k. protectabågen. Man fann senare att denna uppbindningsmetod orsakade skador på svinen. Regeringsrätten fastställde år 1971 ett av hälsovårdsnämnd meddelat föreläggande om förbud för viss djurägare att använda metoden. Veterinärstyrelsen förklarade sedermera i anvisningar till hälsovårdsnämnderna att uppbindning av svin inte kunde accepteras från djurskyddssynpunkt. Samtidigt uppmanades hälsovårdsnämnderna att förelägga djurägare som använde protectabågen att upphöra därmed. Lantbruksstyrelsen har därefter påvisat möjligheten för djurägare, som vid tiden för utfärdandet av veterinärstyrelsens nyss nämnda anvisningar eller kort tid dessförinnan byggt om sina svinstallar för att tillämpa systemet med uppbindning av svinen, att erhålla statligt stöd för nödvändig ombyggnad av stallet. Ett flertal ansökningar om sådant stöd kan förväntas. Byggandet av svinstallar inredda för en ur djurhälso- och djurskyddssynpunkt olämplig djurhållningsmetod har således orsakat såväl skador och lidanden för djuren som olägenheter för djurägaren genom sämre produktionsresultat och kostnader för ombyggnad. Dessa olägenheter hade enligt lantbruksstyrelsen kunnat undvikas om bestämmelser funnits om obligatorisk granskning av planer och ritningar till djurstallar.

Förslaget om förprovning av djurstallar går i huvudsak ut på att DL skall kompletteras med en bestämmelse om skyldighet att inhämta lantbruksnämndens godkännande av husdjursstall, innan nybyggnad eller väsentlig till- eller ombyggnad företas. Med husdjursstall avses alla slag

av byggnader för andra husdjur än sällskapsdjur. Till- eller ombyggnad skall betraktas som väsentlig, om den utan att innebära utrymmesökning är genomgripande i avseenden som är av intresse från djurskyddssynpunkt. Lantbruksstyrelsen föreslås få rätt medge undantag från skyldigheten att söka godkännande vad gäller mindre djurstallar. Lantbruksnämnden skall höra förut nämnda djurskyddssakkunniga i ärenden om godkännande. Enligt förslaget skall den som fått godkännande och byggt enligt detta vara skyddad mot ingripanden av hälsovårdsnämnd eller länsstyrelse enligt 14 § 2 mom. första stycket DL, om inte synnerliga skäl för sådant ingripande föreligger. Någon straffsanktion vid underlåtenhet att söka godkännande föreslås ej.

När det gäller frågan om vilken myndighet som skall ha hand om förhandsgranskningen har hälsovårdsnämnden övervägts som alternativ till lantbruksnämnden. Till förmån för lantbruksnämnden talar enligt förslaget att nämnden redan har till sig knutna tidigare omtalade djurskyddssakkunniga. Vidare framhålls att lantbruksnämnden till skillnad från hälsovårdsnämnden kan anlägga jordbruksekonomiska synpunkter vid granskningen och låta dessa synpunkter direkt samordnas i enskilda ärenden med de djurskyddsaspekter som de sakkunniga har att bevaka.

2.3 Remissyttrandena

Samtliga remissinstanser utom planverket och lantbruksnämnden i Uppsala län tillstyrker i princip förslaget att nybyggnad och väsentlig om- eller tillbyggnad av djurstall skall förhandsprövas från djurskyddssynpunkt.

I flertalet yttranden understryks behovet av att djurskyddssynpunkter får ökat inflytande vid utformningen av djurstallar. *Länsstyrelsen i Skaraborgs län* anser att djurhållningen i det moderna lantbruket med starkt ökat djurantal per skötare och ytenhet i många fall medfört en försämrad närmiljö för djuren. Till följd härav har frekvensen av skador kraftigt ökat. Sådana förhållanden är helt otillfredsställande ur djurskyddssynpunkt och leder dessutom till stora ekonomiska förluster för djurägaren. Även *länsstyrelsen i Malmöhus län* pekar på att den förändring som sker inom djurhållningen och som innebär specialiserad, intensiv och utökad drift utsätter husdjuren för större påfrestningar än tidigare. *LRF* framhåller att nya tekniska lösningar införts inom djurhållningen under senare år och att den nya tekniken inte varit prövad i alla avscenden, innan den förts ut i praktisk drift. Detta gäller inte minst den nya teknikens konsekvenser i djurskyddshänseende. Atskilliga djurägare har därigenom åsamkats förluster på grund av att de tvingats bygga om sina stall redan efter kort tid. Enligt *LRF* borde obligatorisk förhandsgranskning innebära en viss garanti för att sådana förluster inte uppstår. *Veterinärhögskolan* finner det vara otillfreds-

ställande att samhällets bevakning av frågor om djurskydd och djurhälsa vid planering av stallar, såsom nu är fallet, är beroende av om statligt ekonomiskt stöd utgår till byggnationen eller ej. Samma uppfattning hyser *Lantarbetareförbundet*, *Föreningarna Djurens vänners riksorganisation* och *Svenska djurskyddsföreningen*.

Veterinärhögskolan uttalar vidare att åtgärder som vidtas för att öka djurskyddet också ger förutsättningar för en förbättrad djurhälsa. Om förslaget genomförs, torde det bli ett verksamt led i den alltmer betydelsefulla preventiva veterinärmedicinen. *Djurskyddsföreningen* anför liknande synpunkter.

Att lantbruksstyrelsen får rätt att medge undantag från skyldigheten att söka godkännande tillstyrks av de remissinstanser som yttrat sig i frågan.

Planverket anser att det behov som kan föreligga att stärka djurskyddsaspekterna vid utformningen av stallbyggnader bör tillgodoses i första hand genom att myndigheterna utfärdar erforderliga anvisningar som kan ligga till grund för projekteringen av sådana byggnader. *Lantbruksnämnden i Uppsala län* gör gällande att det inte finns tillräckliga skäl att införa obligatorisk förprovning. Nämnden framhåller därvid att dess verksamhet på byggnadsområdet i form av rådgivning och projektering omfattar en mycket väsentlig del av den totala byggnationen på detta område. Detta beror bl. a. på den utökning av det statliga stödet till jordbrukets ekonomibygnader som skett fr. o. m. den 1 juli 1972 genom rationaliseringsstödet till vissa jordbruk med mjölkproduktion och statsbidrag till miljövårdande åtgärder inom jordbruksföretag. Men det beror också på att lantbruksnämnden lämnar råd och projekterar ekonomibygnader även i många fall där statligt ekonomiskt stöd inte begärs.

Förslaget att den obligatoriska förprovningen skall anförtros lantbruksnämnden godtas av *samtliga remissinstanser* med undantag av *planverket*, *länsstyrelsen i Malmöhus län* och *lantbruksnämnden i Uppsala län*.

Veterinärhögskolan och *länsstyrelsen i Uppsala län* anser att förslaget om att djurskyddsgranskningen skall förläggas till lantbruksnämnderna garanterar att stallmiljön i framtiden blir så "djurvänlig" som möjligt. Med hänsyn till den kontakt som råder mellan å ena sidan lantbruksstyrelsen, lantbruksnämnderna och djurskyddssakkunniga och å andra sidan den forskning som f. n. bedrivs rörande sambandet mellan stallmiljö och djurskydd kommer nämligen resultatet av denna forskning att snabbt slå igenom vid planeringen av stallbyggnader. *Länsstyrelsen i Västerbottens län* yttrar sig på liknande sätt. *LRF* uttalar att byggnadslösningar som rekommenderas i lantbruksnämndernas praktiska rådgivning inte bör få underkännas av den som granskar planerna från djurskyddssynpunkter. Då det således krävs

samordning mellan rådgivningsverksamhet och prövningsförfarande bör lantbruksnämnden och inte hälsovårdsnämnden utföra prövningen. Enligt *Veterinärförbundet* är det angeläget att hänsyn tas till de jordbruksekonomiska aspekterna på planerad produktion vid djurskyddsgranskningen. Lantbruksnämnden torde ha större möjligheter att ta sådana hänsyn än hälsovårdsnämnden. Liknande uppfattning ger *Lantarbetareförbundet* uttryck åt. *Lantbruksnämnden i Skaraborgs län* uttalar viss tvekan om det lämpliga i att fråga om förprovning skall handläggas av lantbruksnämnd. Nämnden finner att erinringar kan riktas mot att lantbruksnämndernas funktioner som kontrollorgan utvidgas, eftersom dylik myndighetsutövning inte ligger helt i linje med nämndernas väsentliga arbetsuppgift som rationaliseringsorgan. Då lantbruksnämnderna redan svarar för djurskyddskontrollen beträffande byggnadsföretag, för vilka statligt stöd beviljas, anser nämnden dock ändamålsenligt att nämnderna handhar kontrollen även beträffande övriga företag.

Lantbrukshögskolan understryker i sitt yttrande att lantbruksnämnden vid bedömning av byggnadsobjekt, till vilka statligt stöd ej utgår, strängt bör skilja mellan de minimikrav som från djurskyddssynpunkt gäller enligt 2 § DL och de önskemål som nämnden framställer i sin rådgivningsverksamhet.

Planverket framhåller att det inte finns skäl att komplettera byggnadslovsskyldigheten med prövning hos länets lantbruksnämnd i de fall djurstall är underkastat sådan skyldighet. Syftet med lantbruksnämndens prövning torde i dessa fall kunna uppnås genom den gällande ordningen med prövning hos byggnadsnämnd. Härigenom kommer medverkan från hälsovårdsnämnd att kunna ske på ett smidigare sätt. De krav rörande djurskyddsförhållanden som bör beaktas vid byggnadsnämndernas prövning torde erfordra vissa anvisningar, som bör utfärdas av planverket efter samråd med lantbruksstyrelsen och införas i Svensk Byggnorm. I fråga om stallbyggnader utanför planlagda områden anser planverket, mot bakgrund av att byggnadsstadgan inte är tillämplig på dessa, det vara olämpligt att införa ett prövningsförfarande på länsnivå i stället för på kommunal nivå. Såsom förut redovisats bör djurskyddssynpunkterna i dessa fall enligt planverkets mening tillgodose genom att erforderliga anvisningar utfärdas.

Föreningen Djurens vänners riksorganisation yrkar på att straff stadgas för såväl försummelse att ansöka om förhandsprövning som underlåtenhet att iakttä vad som föreskrivits i beslut om godkännande. Även *länsstyrelsen i Malmöhus län* anser att straffsanktion måste införas, om syftet med förslaget skall nås.

3 Kastrering av djur

3.1 Gällande bestämmelser m. m.

Kastrering innebär att djurets testiklar eller äggstockar avlägsnas eller avdödas. Därigenom upphör möjligheten till fortplantning. Operationen inverkar på organismen i såväl fysiskt som psykiskt hänseende. De flesta kastreringar görs på handjur. Avlägsnande av testiklarna sker genom operativt ingrepp. Testiklarnas avdödande kan ske genom s. k. oblodig kastrering, varigenom testiklarnas till- och avförande blodkärl samt sädesledarna krossas. Genom att vävnaden dör blir testiklarna överkamma. Oblodig kastrering sker med tång.

Kastrering av husdjur sker i relativt stor omfattning utan att operationen är motiverad av medicinska skäl. Sådan kastrering utförs dels för att göra vissa djur mer lätthanterliga, dels för att på ett för människan fördelaktigt sätt påverka köttet hos vissa slaktdjur såsom exempelvis svin. Syftet med kastrering kan också såsom inom renskötseln vara att slå ut handjur som bedöms vara mindre lämpade för avl.

I 9 § DL stadgas att kastrering av häst får utföras endast av veterinär. Detsamma gäller annat djur som uppnått fyra månaders ålder, om inte Kungl. Maj:t förordnar annorlunda. Enligt detta förbehåll torde Kungl. Maj:t kunna göra bestämmelsen om anlitan av veterinär undantagslös beträffande vissa djur, fastställa en lägre eller högre åldersgräns eller från bestämmelsens giltighet helt undanta visst djurslag. Sådant undantag har gjorts beträffande ren i *kungörelsen (1966: 513) med vissa bestämmelser om kastrering och slakt av ren*. I 1 och 3 §§ föreskrivs att också ren som uppnått fyra månaders ålder får kastreras av annan än veterinär, om kastreringen utförs med tång av typ som godkänts av lantbruksstyrelsen. Enligt DL föreligger således intet hinder mot kastrering av husdjur eller andra djur som hålls i fångenskap. Lagens reglering i ämnet innebär bara att veterinär måste anlitas för kastreringen när det gäller häst samt annat djur — med undantag av ren — om det uppnått en ålder av fyra månader.

Den som bryter mot bestämmelserna om kastrering straffas med böter enligt 21 § DL. Om ett kastrerande ingrepp är att anse som otillbörligt och orsakat djuret lidande, kan gärningsmannen straffas för djurplågeri enligt 16 kap. 13 § brottsbalken.

3.2 Lantbruksstyrelsens framställning

Lantbruksstyrelsens förslag i fråga om kastrering av djur grundar sig på ett förslag från Sveriges veterinärförbunds utskott för djurskydd i skrivelse den 29 maj 1971 till veterinärstyrelsen och yttranden över sistnämnda förslag som avgivits av statens veterinärmedicinska anstalt, lant-

bruksnämnderna i Hallands, Kalmar, Kristianstads, Skaraborgs och Stockholms län, professorerna vid veterinärhögskolan Paul Holtenius, Nils Lannek och Nils Obel samt chefveterinären vid djursjukhuset i Helsingborg Fritz Sevelius, Sveriges slakteriförbund, Föreningen Svensk husdjursskötsel, Svenska svinavelsföreningen, Svenska fåravelsföreningen och Svenska kennelklubben.

Lantbruksstyrelsen anför till en början att ingreppet vid kastrering av djur varierar i storlek och svårighetsgrad med djurslag och djurets ålder. DL:s bestämmelser om kastrering bör med hänsyn därtill utformas mer differentierat med beaktande av djurslag och ålder än vad f. n. är fallet. Vid kastrering kan bedövning komma i fråga endast när ingreppet görs av veterinär. Enligt lantbruksstyrelsens mening följer av DL och *allmänna veterinärinstruktionen (1971: 810)* att veterinär vid kastrering är skyldig använda bedövning.

I fråga om nötkreatur anför lantbruksstyrelsen följande. Eftersom det inte går att åstadkomma tillräcklig smärtlindring vid kastrering av äldre djur, måste det ur djurskyddssynpunkt anses fördelaktigt att utföra tjurkastrering på ett tidigt stadium. Förslaget från Veterinärförbundets utskott för djurskydd, innebärande att kastrering av nötkreatur bara skall vara tillåten upp till en viss högsta ålder hos djuret, är därför värt beaktande. Uppgifter från veterinärerna ute på fältet visar att djurägarna i allmänhet är positivt inställda till tidig kastrering. Under förutsättning att de informeras grundligt och i god tid om innebörden av eventuella skärpta bestämmelser och ges möjlighet anpassa sin uppfödning därefter, torde kastrering av äldre tjurar mycket sällan komma att påfordras och inga ekonomiska olägenheter av någon betydelse behöva uppkomma. Styrelsen anser att en föreskrift om högsta tillåtna ålder för kastrering av nötkreatur bör intas i DL. Styrelsen finner åtta månader vara den lämpligaste åldersgränsen för normalfallen. Det bör dock finnas möjlighet att kastrera även äldre djur när så anses påkallat av veterinärmedicinska skäl. — Annan än veterinär bör vidare kunna få utföra kastrering av tjurkalvar under förutsättning att det rör sig om djur under två månaders ålder samt att operationen sker oblodigt med av styrelsen godkänd tång.

När det gäller kastrering av svin redovisas i lantbruksstyrelsens framställning uppgifter från bl. a. Veterinärförbundets utskott och Svenska svinavelsföreningen. Enligt utskottets uppgifter kastreras praktiskt taget alla galtgrisar. Till stöd för detta förhållande kan åberopas både samhällsekonomiska och andra skäl. Kastrering utförs regelmässigt av lekmän utan föregående bedövning. Det är inte realistiskt att hävda att ingreppet i stället skulle göras av veterinär. Lämplig ålder för kastrering är enligt utskottet tre—fyra veckor. Lekmän bör inte tillåtas kastrera svin som uppnått en ålder av sex veckor. Enligt svinavelsföreningen är tre—fem veckor normal kastreringstid i besättningar med slaktsvin. I avelsbe-

sättningar sker däremot kastrering av de galtar som ej godkänns till avel ofta först efter sex veckors ålder, eftersom urvalet i stor utsträckning baseras på utvecklingen efter avvänjningen. Föreningen anser därför att ifrågavarande åldersgräns bör dras vid åtta veckor. Lantbruksstyrelsen framhåller att griskastrering bör ske så tidigt som möjligt. Med beaktande av det anförda föreslår styrelsen två månader som lämplig åldersgräns.

Beträffande spörsmålet om kastrering av får ansluter sig lantbruksstyrelsen i sin framställning till yttrande som avgivits av Svenska fåravelsföreningen. Däri påpekas att det inte är försöksmässigt utrett huruvida det från fårnäringens synpunkt är nödvändigt eller lämpligt att kastrera bagglamm. I Sverige är kastrering av får sällsynt. För lekman- nakastreringar gäller i övriga länder i Europa samma regel som här, nämligen att lekman tillåts kastrera bagglamm, om djuren inte uppnått fyra månaders ålder. Lekman bör vid kastrering använda tång av godkänd typ. Av nu anförda skäl föreslår lantbruksstyrelsen bara den ändringen i gällande bestämmelser om lekmans kastrering av får att ingreppet skall utföras med tång av typ som godkänts av styrelsen.

Enligt lantbruksstyrelsens framställning förekommer det att friska hanhundar kastreras. Frekvensen av sådana kastreringar uppvisar lokala variationer. Enligt styrelsen finns inte vägande skäl att kastrera en frisk hund. Kastreringen synes i dessa fall i hög grad vara föranledd av subjektiva föreställningar hos ägaren. Sådan kastrering bör inte tillåtas. Lantbruksstyrelsen föreslår därför att kastrering av hund skall få göras endast när det föreligger medicinska skäl. Till sådana skäl bör räknas abnormt ökad könsdrift och vissa former av aggressivitet.

I fråga om häst och ren föreslår lantbruksstyrelsen ingen ändring av gällande bestämmelser.

Vad slutligen gäller övriga djur på vilka DL är tillämplig föreslår lantbruksstyrelsen att kastrering av sådant djur i förekommande fall alltid skall företas av veterinär.

Sammanfattningsvis innebär lantbruksstyrelsens förslag att DL:s bestämmelser om kastrering bör få följande innehåll. Kastrering av nötkreatur över åtta månaders ålder och av hund får utföras bara om medicinska skäl föreligger. Endast veterinär får utföra kastrering av djur. Undantag från sistnämnda regel skall dock gälla för nötkreatur och svin under två månaders ålder och för får under fyra månaders ålder. När kastrering av nötkreatur eller får utförs av annan än veterinär, skall tång av typ som godkänts av lantbruksstyrelsen användas. För kastrering av ren skall Kungl. Maj:t kunna meddela särskilda bestämmelser.

3.3 Remissyttrandena

Lantbruksstyrelsens förslag har mottagits positivt av remissinstanserna. Principiella synpunkter på kastrering av djur har anlagts av några remissinstanser. *Svenska lantarbetareförbundet* framhåller att kastrering av levande varelser utgör en såväl kroppslig som mental stympning. Då dessutom själva det operativa ingreppet ofta förorsakar djuren lidande, bör enligt förbundets mening kastrering förekomma endast i fall då verkligt bärande skäl föreligger. Som bärande skäl för sådant ingrepp i djurens natur har sedan länge betraktats ekonomisk vinning. Förbundet kan acceptera denna mänskligt egoistiska princip under förutsättning att de men och lidanden djuren åsamkas står i rimlig proportion till de ekonomiska fördelarna. *Sveriges djurskyddsföreningars riksförbund* anmärker att kastrationen är en del av den större frågan om operativa ingrepp på djur. Ingreppen kan ha till syfte att avlägsna kroppsdelar eller organ för att därigenom åstadkomma ett förbättrat produktionsresultat eller ge djuret ett bättre utseende. Enligt riksförbundets uppfattning är det nödvändigt att utreda denna större fråga men en sådan utredning bör inte få fördröja föreslagen ändrad lagstiftning om kastrering.

Förslaget om förbud mot kastrering av nötkreatur som uppnått åtta månaders ålder och av hund, om ej medicinska skäl föreligger, tillstyrks allmänt. *Föreningarna Djurens vänners riksorganisation* anser dock att åldersgränsen för nötkreatur bör sättas vid sex månader. *Djurskyddsföreningarnas riksförbund* föreslår i detta sammanhang införande av en regel att djur äldre än sex månader över huvud ej får kastreras annat än om vägande skäl föreligger.

I fråga om lekmannakastrering av djur framför remissinstanserna en del från förslaget avvikande uppfattningar. *Lantarbetareförbundet* uttalar sålunda att alla kastreringsingrepp i princip borde företas av veterinär med tillgång till djursjukhusmässig utrustning. Man torde dock ännu för lång tid få godta att kastrering utförs av djurägarna och hos dem anställda. Svårigheten att utan veterinärt kunnande och utrustning snabbt och utan större lidande utföra operationen ökar med djurens ålder. Därför bör den högsta ålder, vid vilken lekmän tillåts utföra kastrering, sättas så låg som möjligt. Sex veckor torde enligt förbundets mening vara en godtagbar åldersgräns för samtliga djurslag. Antalet fall, då det kan bli aktuellt med kastrering senare än vid sex veckor, torde vara rätt begränsat vid en ordentlig planering av djurhållningen. Enär den veterinära servicen är starkt subventionerad, bör det för djurägarna vara ekonomiskt överkomligt att i dessa få fall anlita veterinär.

LRF finner föreslagna åldersgränser i stort sett väl avvägda, men anser det dock vara tveksamt om det är motiverat att för kastrering av

3.3 Remissyttrandena

Lantbruksstyrelsens förslag har mottagits positivt av remissinstanserna. Principiella synpunkter på kastrering av djur har anlagts av några remissinstanser. *Svenska lantarbetareförbundet* framhåller att kastrering av levande varelser utgör en såväl kroppslig som mental stympning. Då dessutom själva det operativa ingreppet ofta förorsakar djuren lidande, bör enligt förbundets mening kastrering förekomma endast i fall då verkligt bärande skäl föreligger. Som bärande skäl för sådant ingrepp i djurens natur har sedan länge betraktats ekonomisk vinning. Förbundet kan acceptera denna mänskligt egoistiska princip under förutsättning att de men och lidanden djuren åsamkas står i rimlig proportion till de ekonomiska fördelarna. *Sveriges djurskyddsföreningars riksförbund* anmärker att kastrationen är en del av den större frågan om operativa ingrepp på djur. Ingreppen kan ha till syfte att avlägsna kroppsdelar eller organ för att därigenom åstadkomma ett förbättrat produktionsresultat eller ge djuret ett bättre utseende. Enligt riksförbundets uppfattning är det nödvändigt att utreda denna större fråga men en sådan utredning bör inte få fördröja föreslagen ändrad lagstiftning om kastrering.

Förslaget om förbud mot kastrering av nötkreatur som uppnått åtta månaders ålder och av hund, om ej medicinska skäl föreligger, tillstyrks allmänt. *Föreningarna Djurens vänners riksorganisation* anser dock att åldersgränsen för nötkreatur bör sättas vid sex månader. *Djurskyddsföreningarnas riksförbund* föreslår i detta sammanhang införande av en regel att djur äldre än sex månader över huvud ej får kastreras annat än om vägande skäl föreligger.

I fråga om lekmannakastrering av djur framför remissinstanserna en del från förslaget avvikande uppfattningar. *Lantarbetareförbundet* uttalar sålunda att alla kastreringsingrepp i princip borde företas av veterinär med tillgång till djursjukhusmässig utrustning. Man torde dock ännu för lång tid få godta att kastrering utförs av djurägarna och hos dem anställda. Svårigheten att utan veterinärt kunnande och utrustning snabbt och utan större lidande utföra operationen ökar med djurens ålder. Därför bör den högsta ålder, vid vilken lekmän tillåts utföra kastrering, sättas så låg som möjligt. Sex veckor torde enligt förbundets mening vara en godtagbar åldersgräns för samtliga djurslag. Antalet fall, då det kan bli aktuellt med kastrering senare än vid sex veckor, torde vara rätt begränsat vid en ordentlig planering av djurhållningen. Enär den veterinära servicen är starkt subventionerad, bör det för djurägarna vara ekonomiskt överkomligt att i dessa få fall anlita veterinär.

LRF finner föreslagna åldersgränser i stort sett väl avvägda, men anser det dock vara tveksamt om det är motiverat att för kastrering av

4.2 Riksdagens skrivelse

I den inledningsvis nämnda motionen (1972: 1300) anfördes att kupering av svansen på hund, när den utförs av lekman, ofta vållar hunden onödigt lidande och även kan förorsaka besvärande infektioner. Endast veterinär borde därför tillåtas utföra sådant ingrepp. I motionen hemställdes att riksdagen hos Kungl. Maj:t skulle anhålla om ett lagförslag som tillgodosåg denna uppfattning.

Lantbruksstyrelsen avstyrkte förslaget i sitt yttrande över motionen och anförde bl. a. följande. Då svanskupering är lättare att utföra ju yngre djuret är, utför hundägarna det alldeles övervägande antalet kuperingar redan när valparna är ett par dagar till någon vecka gamla. Valpar som närmar sig två månaders ålder förs däremot enligt uppgift till veterinär. Varken till dåvarande veterinärstyrelsen eller lantbruksstyrelsen har rapporterats att djuren i samband med av ägarna utförda kuperingar förorsakats besvärande infektioner. Enligt lantbruksstyrelsens mening medför dessa ingrepp inte några olägenheter ur djurskyddssynpunkt. Redan vid remissbehandlingen av det förslag som låg till grund för DL ansåg ett par remissinstanser att svanskupering på hund inte borde tillåtas annat än av medicinska skäl, medan andra ville sänka åldersgränsen för kupering som utförs av annan än veterinär till två veckor. Lantbruksstyrelsen anser sig av flera skäl böra avstå från att nu aktualisera frågan om principiellt förbud mot svanskupering på hund. Däremot synes erfarenheterna från de senaste decennierna tala för att stadgandet angående åldersgränsen bringas i överensstämmelse med praxis, vilket innebär att gränsen sätts vid två veckor.

Motionen avstyrktes också av *Svenska kennelklubben* som i sitt yttrande uppgav bl. a. följande. Kupering av svansen på hund utförs normalt då valpen är två till tre dygn gammal. Tekniken är mycket enkel och ingreppet synes inte förorsaka valpen någon smärta eller medföra några negativa följdverkningar. Uppfödare av hundar av de s. k. kuperingsraserna har i många fall skaffat sig en betydande erfarenhet av svanskupering. Det saknas anledning att biträda motionärernas yrkande att ingreppet skulle få företas enbart av veterinär. Däremot bör frågan om maximiåldern för kupering utförd av lekman omprövas. Den i lagen angivna maximiåldern bör ändras till förslagsvis sju dygn.

Sveriges djurskyddsföreningars riksförbund biträdde motionen. Med hänsyn till att det också förekommer att svansen på svin kuperas, ansåg riksförbundet det angeläget att en skärpning av bestämmelserna för svanskupering inte enbart kommer att gälla för hund.

Jordbruksutskottet anförde i sitt betänkande (JoU 1972: 45) bl. a. Med hänsyn till vad som framkommit vid remissbehandlingen finner utskottet inte tillräckliga skäl för att förorda förbud mot att kupering av svans på hund alltjämt i viss utsträckning görs av annan person än

veterinär. När kupering förekommer, bör den givetvis utföras på sådant sätt att hunden åsamkas minsta möjliga lidande. Emellertid vill utskottet förorda att den åldersgräns, över vilken endast veterinär får utföra kupering, för hund sänks från nuvarande två månader till exempelvis en à två veckor.

5 Departementschefen

5.1 Förprovning av djurstallar

Enligt den grundläggande bestämmelsen i lagen (1944: 219) om djurskydd (DL) skall husdjur och andra djur som hålls i fångenskap behandlas väl och såvitt möjligt skyddas mot lidande. När det gäller sådana djurs stallmiljö föreskriver lagen att stall eller annat förvaringsrum skall erbjuda tillräckligt utrymme och skydd och hållas tillfredsställande rent. Vidare föreskrivs att djur inte får hållas bundet eller tjudrat på ett för djuret plågsamt sätt eller så att det inte kan få behövlig vila.

Tillsynen av att DL:s bestämmelser efterlevs utövas lokalt av hälsovårdsnämnden genom en eller flera tillsyningsmän. Också tjänsteveterinärerna deltar i tillsynen. Länsstyrelsen utövar tillsyn inom länet. Högsta tillsynen över lagens efterlevnad tillkommer lantbruksstyrelsen, som meddelar de råd och anvisningar till ledning för övriga tillsynsorgan som behövs.

Åsidosätts lagens bestämmelser om stall, får hälsovårdsnämnden eller länsstyrelsen meddela föreskrift om rättelse. Föreskrift kan förenas med vite. I sista hand kan föreskriven åtgärd verkställas på den försumliges bekostnad. Sådant åsidosättande är inte belagt med straff i DL, men det kan föranleda ansvar för djurplågeri enligt 16 kap. 13 § brottsbalken, om gärningen skett uppsåtligt eller av grov oaktsamhet och medfört att djur otillbörligen utsatts för lidande.

Inom område med generalplan, stadsplan eller byggnadsplan gäller skyldighet att söka byggnadslov för stall. Även utanför sådant område gäller byggnadslovsskyldighet för vissa djurstallar, nämligen sådana som inte är att anse som ekonomibyggnad för jordbruk, skogsbruk eller därmed jämförlig näring. Byggnadsnämndens granskning i dessa fall avser inte byggnadens utformning från djurskyddssynpunkt utan är inriktad på bl. a. frågor av byggnadsteknisk art och brandsäkerhetsfrågor. Det alldeles övervägande antalet jordbruksföretag är emellertid inte skyldiga söka byggnadslov för sina stallbyggnader, eftersom företagen ligger utanför planlagt område.

Förprovning av djurstallar sker också enligt vissa författningar om statligt stöd till jordbrukets rationalisering. Granskningen utförs av lant-

bruksnämnden. Stöd till stallbyggnader beviljas bara om lantbruksnämnden godkänner teknisk plan som innefattar ritningar och byggnadsbeskrivning. Till ledning för granskningen finns vissa typritningar som rekommenderats av lantbruksstyrelsen. Enligt beslut av styrelsen skall ärenden rörande stallbyggnader fr. o. m. den 1 juli 1970 särskilt granskas från djurskyddssynpunkt. Vid denna granskning medverkar djurskyddssakkunnig som är veterinär. Vid varje lantbruksnämnd finns två sådana sakkunniga. Den ena av dem är f. n. som regel länsveterinären. Lantbruksnämndens förhandsgranskning omfattar i dag sannolikt mer än hälften av de ny- och ombyggnader av jordbrukets stallar som årligen företas. Även i fall som inte berörs av denna förprovning kan viss påverkan av stallbyggnaders utformning från djurskyddssynpunkt ske genom lantbruksnämndens rådgivningsverksamhet, som också omfattar företag som inte begär statligt stöd.

I framställning från lantbruksstyrelsen och dåvarande veterinärstyrelsen föreslås att DL kompletteras med bestämmelser om skyldighet att inhämta lantbruksnämndens godkännande av stall avsett för andra husdjur än sällskapsdjur, innan nybyggnad eller väsentlig till- eller ombyggnad företas. Lantbruksstyrelsen föreslås få rätt att medge undantag från skyldigheten vad gäller mindre djurstallar. Till stöd för förslaget åberopas bl. a. följande. Eftersom husdjurens hälsa är starkt beroende av deras närmiljö, blir det av grundläggande betydelse för djurskyddet inom djurhållningen att stallen är utformade med klart beaktande av djurskyddsaspekter. Det har förekommit fall där relativt nyuppförda stallar varit utformade på sådant sätt att de givit upphov till så stor sjukdomsfrekvens hos husdjuren att produktionen blivit förlustbringande. I en del svinstallar har använts viss inredningsdetalj, s. k. protectabåge, som skadat djuren och därför ansetts oacceptabel från djurskyddssynpunkt. I sistnämnda fall har ett flertal djurägare nödgats bygga om inredningen i stallen. Från djurskyddssynpunkt olämpliga djurstallar orsakar sålunda sjukdom, skador och lidande för djuren och olägenheter för djurägaren i form av sämre produktionsresultat och kostnader för ombyggnad. Den granskning av planerade djurstallar från djurskyddssynpunkt som pågått vid lantbruksnämnderna sedan den 1 juli 1970 har enligt lantbruksstyrelsen uppskattats av de allra flesta djurägare som berörts av verksamheten. Styrelsen anser det otillfredsställande att samhällets bevakning av att djurskyddsaspekterna tillgodoses vid uppförande eller ändring av stallbyggnader är beroende av om djurägaren begär statligt stöd eller inte.

Samtliga remissinstanser utom planverket och lantbruksnämnden i Uppsala län tillstyrker förslaget i princip. Under remissbehandlingen har kraftigt understrukits vikten av att man tar större hänsyn än f. n. till djurskyddssynpunkter vid utformningen av husdjurstallar. Det mås-

te från allmän synpunkt anses otillfredsställande att djurstallar som byggs utan statligt stöd inte obligatoriskt är underkastade sakkunnig granskning från djurskyddssynpunkt. Utvecklingen inom jordbruket ger anledning anta att antalet ny- och ombyggnader av djurstallar kommer att öka markant under 1970-talet. Vissa beräkningar tyder på att mer än halva antalet befintliga stallar kommer att byggas om eller ersättas med nya. Inte minst mot bakgrund härav anser jag det angeläget att i överensstämmelse med förslaget den ordningen införs att i huvudsak samtliga djurstallar underkastas förprovning från djurskyddssynpunkt.

Denna reform synes lämpligen — i överensstämmelse med numera tillämpad lagstiftningsteknik — böra genomföras på det sättet att det allmänna stadgandet om stall i 2 § DL kompletteras med ett bemyndigande för Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer att i fråga om stall eller annat förvaringsrum för djur meddela bestämmelser om förprovningsskyldighet och andra föreskrifter som påkallas från djurskyddssynpunkt. Med stöd härav bör sedan Kungl. Maj:t kunna meddela de bestämmelser om förprovningsskyldighet som behövs. Motsvarande lagstiftningsmetod används i DL bl. a. i fråga om transport av djur (6 §) och i fråga om offentlig förevisning av djur (8 §). För riksdagens information vill jag i det följande nämna några av huvudpunkterna i den reglering i ämnet som jag avser att föreslå Kungl. Maj:t.

I likhet med remissinstanserna godtar jag att förprovningen skall omfatta stallar avsedda för i första hand husdjuren häst, nötkreatur, ren, svin, får, get och fjäderfä, medan stallar eller förvaringsrum för sällskapsdjur bör lämnas utanför regleringen. Denna kommer sålunda till alldeles övervägande del att gälla jordbrukets stallbyggnader. Av sällskapsdjuren torde endast hundar i vissa fall hållas i sådan omfattning eller under sådana förhållanden att djurens förvaringsutrymmen behöver ägnas särskild uppmärksamhet från djurskyddssynpunkt. Jag syftar därvid på hundar som hålls för yrkesmässig uppfödning eller försäljning och på bandhundar. Frågan om kontroll från djurskyddssynpunkt av förvaringsrum för dessa båda kategorier hundar får anses tillfredsställande löst i gällande lag. Enligt 8 a § DL får yrkesmässig hunduppfödning inte bedrivas utan tillstånd av hälsovårdsnämnden. Byggnader och andra utrymmen för hundarna torde prövas samtidigt med fråga om tillstånd. Beträffande bandhund stadgas i 8 b § DL att hunden enligt föreskrifter som meddelas av lantbruksstyrelsen skall ha tillgång till koja eller annan viloplats som ger tillfredsställande skydd mot väder och vind.

Skyldighet att i förväg inhämta godkännande av djurstallar bör gälla inte bara nybyggnad i byggnadsstadgans (1959: 612) mening utan också sådan ändring av befintligt stall som, utan att räknas till nybyggnad, har väsentlig betydelse från djurskyddssynpunkt. Undantag bör dock

kunna göras för de minsta stallen. Vidare bör krigsmaktens stallar vara undantagna.

Vid utformningen av jordbrukets stallbyggnader måste givetvis hänsyn tas även till andra faktorer än sådana som gäller djurskyddet. Ekonomiska och produktionstekniska faktorer måste beaktas. Samtidigt medför större hänsynstagande till djurskyddssynpunkter vid utformningen av stallar såsom framhållits av lantbruksstyrelsen och av några remissinstanser ofta ekonomisk fördel för djurägaren. Ett bättre djurskydd leder nämligen till bättre djurhälsa som i sin tur ger ökat produktionsresultat. Enligt min mening är det viktigt att den myndighet som anförtros uppgiften att pröva fråga om godkännande från djurskyddssynpunkt av husdjursstall är kompetent att i varje enskilt fall samordna och avväga de faktorer som inverkar på utformningen av stallen, så att resultatet av prövningen på bästa sätt tillgodoser både djurskyddets och jordbrukets intressen. Liknande synpunkter har under remissbehandlingen framförts av bl. a. LRF och Veterinärförbundet. Jag anser i likhet med så gott som samtliga remissinstanser att lantbruksnämnden i dag är den myndighet som är bäst lämpad att pröva frågor om förhandsgodkännande. Det bör därför anförtros åt lantbruksnämnden att i samverkan med de djurskyddssakkunniga handha denna uppgift.

Skyldighet att söka byggnadslov föreligger i huvudsak endast för det fåtal djurstallar som uppförs inom planlagt område. Lantbruksnämndens godkännande bör givetvis inte avse sådana byggnadstekniska förhållanden som skall prövas av byggnadsnämnd i byggnadslovsärenden. Särskilda föreskrifter om samordning av prövningsförfarandet i övrigt synes f. n. inte erforderliga. Jag vill i sammanhanget peka på bestämmelserna i 57 § och 58 § 1 mom. byggnadsstadgan om skyldighet för byggnadsnämnden att i byggnadslovsärenden uppmärksamma tillståndsskyldighet som kan föreligga enligt annan lagstiftning.

Den föreslagna förprövningen är uttryck för en strävan att ge husdjuren en god stallmiljö. Resultatet kan emellertid bli illusoriskt, om djurägaren i ett stall som byggts enligt godkännande håller ett större antal djur än stallen är avsett för. Enligt min mening bör därför i beslut om godkännande alltid bestämmas det högsta antal djur som stadigvarande får hållas i stallen eller i avgränsad del därav. Det kan vidare finnas behov av att förena godkännande med villkor.

Det bör ankomma på tillsynsmyndighet att bevaka att föreskrifter och villkor efterlevs. Den som annat än i ringa omfattning bryter mot föreskrift eller villkor bör kunna straffas med böter. I likhet med ett par remissinstanser anser jag det påkallat att stadga sådant straff också för den som åsidosätter skyldigheten att inhämta godkännande. För vissa fall bör också finnas möjlighet att åstadkomma rättelse genom vitesföreläggande.

Jag ämnar sålunda föreslå Kungl. Maj:t att i tillämpningsförfattning ta upp bestämmelser om förprovning av djurstallar i huvudsaklig överensstämmelse med vad jag nu upplysningsvis anför.

Det föreslagna tillägget till 2 § DL ger Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer befogenhet att meddela inte bara bestämmelser om förprovning utan också andra föreskrifter beträffande djurstallar som är påkallade från djurskyddssynpunkt. Sådana föreskrifter kan t. ex. avse inredningsdetaljer i stallar eller normer för det utrymme som varje djur skall ha i burar, boxar eller liknande förvaringsrum. Föreskrifterna kan också gälla utformningen av stall eller annat förvaringsrum som inte omfattas av förprovningsskyldighet. Genom bemyndigandet får samhället möjlighet att vid behov snabbt ingripa med föreskrifter som smidigt kan anpassas till utvecklingen på djurhållningsområde.

Förprovningen av djurstallar kommer att ge lantbruksnämnderna och de djurskyddssakkunniga ökat arbete. I ärende om förprovning måste finnas tillgång till ritning eller åtminstone skiss över den planerade byggnadsåtgärden. Lantbruksnämnderna torde i betydligt större omfattning än i dag få åta sig att mot ersättning enligt lantbruksnämndstaxan upprätta dylikt underlag i fråga om ny-, till- eller ombyggnad av stallar som uppförs utan statligt stöd, eftersom det utanför nämnderna knappast finns byggnadsteknisk expertis på detta område i erforderlig utsträckning. Reformen kommer vidare att medföra en ökning av nämndernas rådgivning i frågor som rör utformningen av stallar från djurskyddssynpunkt eller från ekonomisk eller produktionsteknisk synpunkt. De djurskyddssakkunnigas arbetsuppgifter kan förväntas bli fördubblade. De kostnadsökningar som således förorsakas nämnderna för budgetåret 1973/74 är svåra att f. n. bedöma. Förslagsanslaget till lantbruksnämnderna för nästa budgetår torde dock behöva överskridas.

5.2 Kastrering av djur

Kastrering av djur förekommer i relativt stor omfattning inom husdjurskötseln främst i fråga om djur av hankön. Kastrering sker också i viss omfattning av hund och katt. Kastrering kan vara en åtgärd som vidtas för att behandla sjukdom eller skada hos ett djur. Det övervägande antalet kastreringar utförs emellertid på friska djur. Syftet med kastreringen är i sådana fall att få fogligare och mera lättskötta djur eller beträffande vissa slaktdjur att få ett bättre kött. Syftet kan också såsom inom renskötseln vara att slå ut handjur som bedöms vara mindre lämpade för avel. Kastrering av handjur sker antingen genom att testiklarna avlägsnas eller genom att sädesledarna och testiklarnas till- och avförande blodkärl krossas (oblodig kastrering). Vid kastrering torde bedövning förekomma bara när ingreppet görs av veterinär.

Enligt 9 § DL får endast veterinär kastrera häst. Samma regel gäller för annat djur som uppnått fyra månaders ålder, om inte Kungl. Maj:t förordnar annat. Beträffande ren har genom 1 § kungörelsen (1966: 513) med vissa bestämmelser om kastrering och slakt av ren förordnats att annan än veterinär får kastrera även ren som uppnått fyra månaders ålder. Den som bryter mot bestämmelserna om kastrering dömes till böter. Om ett ingrepp skett i otillbörligt syfte och medfört lidande, kan den som utfört ingreppet straffas för djurplågeri.

Lantbruksstyrelsen hemställer om ändring av bestämmelserna i DL om kastrering. Enligt styrelsen behövs mera differentierade bestämmelser som tar hänsyn till djurslag och djurets ålder. Beträffande nötkreatur föreslås att djur äldre än åtta månader inte får kastreras, om inte medicinska skäl föreligger. Därvid åberopas bl. a. att det från djurskyddssynpunkt är fördelaktigt med tidig kastrering och att det vid kastrering av äldre nötkreatur inte går att åstadkomma tillräcklig smärtfrihet genom bedövning. Vidare föreslås att lekman skall tillåtas kastrera endast djur under två månaders ålder och då med tång som godkänts av lantbruksstyrelsen (oblodig kastrering). Rörande kastrering av svin föreslår lantbruksstyrelsen att veterinär skall anlitas så snart djuret uppnått två månaders ålder. Även i detta fall åberopas att kastreringen bör utföras så tidigt som möjligt. Styrelsens framställning ger vid handen att så gott som samtliga galtgrisar kastreras och att ingreppet som regelmässigt utförs av lekman helst bör ske innan djuret uppnår sex veckors ålder. Behov av en något högre åldersgräns kan emellertid förekomma inom avelsbesättningar. Beslut om att godkänna en galtgris för avel kan nämligen i allmänhet inte fattas förrän grisen är omkring sex veckor gammal. De galtgrisar som inte godkänns kastreras. I fråga om kastrering av får påyrkar lantbruksstyrelsen inte annan ändring i gällande bestämmelser än att föreskrift införs att lekman vid kastrering skall vara skyldig använda tång av typ som godkänts av styrelsen. I denna del anförs att det inte är genom försök utrett om det från fårnäringens synpunkt är nödvändigt eller lämpligt med kastrering. I likhet med vad som är regel i övriga länder i Europa bör enligt styrelsen åldersgränsen för kastrering som utförs av lekmän bibehållas vid fyra månader. När det gäller hund innebär lantbruksstyrelsens förslag att kastrering förbjuds, om inte ingreppet påkallas av medicinska skäl. Till stöd för detta förbud anförs av styrelsen att det saknas vägande skäl att kastrera en frisk hund. Kastrering av friska hanhundar förekommer emellertid. Frekvensen uppvisar lokala variationer. Ingreppen uppges i hög grad vara föranledda av subjektiva föreställningar hos hundägaren. Beträffande kastrering av häst och ren föreslår lantbruksstyrelsen ingen saklig ändring. I fråga om övriga djur föreslår styrelsen slutligen att den nuvarande rätten för lekmän att utföra kastrering på djur som ej uppnått fyra månaders ålder tas bort och att det i stället

införs skyldighet att anlita veterinär för sådana ingrepp. Lantbruksstyrelsens hemställan om ändring av bestämmelserna om kastrering grundar sig på förslag och yttranden från underordnade myndigheter, veterinärmedicinsk expertis och sammanslutningar inom lantbruk och djurhållning.

Lantbruksstyrelsens förslag innebär alltså två väsentliga nyheter i förhållande till gällande rätt, nämligen införande av förbud mot kastrering av nötkreatur över viss ålder och av hund samt skyldighet att anlita veterinär vid kastrering utom i vissa i lagen angivna undantagsfall.

Remissinstanserna har mottagit förslaget positivt. Man är ense om att DL:s bestämmelser om kastrering behöver skärpas. De avvikande uppfattningar som anmälts har på ett undantag när innefattat krav på strängare regler för kastrering än som föreslagits av lantbruksstyrelsen.

Enligt nuvarande lagstiftning godtas att friska djur kastreras i vissa fall, nämligen när det av ekonomiska eller praktiska skäl anses nödvändigt att göra djuren mera lätthanterliga eller mera användbara för bestämda ändamål såsom till människoföda. Det är också ekonomiska och praktiska skäl som föranleder att lekmän i viss omfattning tillåts utföra sådana ingrepp. Det är här sålunda inte fråga om behandlingsmetod för sjukdom utan om tillgodoscende av mänskliga intressen som av Lantarbetarcförbundet med viss rätt karakteriseras som egoistiska. Med hänsyn till anförda förhållanden får det enligt min mening anses föreligga en moralisk förpliktelse att inte kastrera djur annat än om vägande skäl finns och att göra ingreppet så litet smärtsamt som möjligt i de fall kastrering måste ske. Jag anser att bestämmelser om kastrering av djur bör grundas på denna inställning.

Det av lantbruksstyrelsen föreslagna förbudet mot kastrering av nötkreatur över viss ålder och av hund överensstämmer med denna principiella inställning och tillstyrks av samtliga remissinstanser. Även jag biträder förslaget. Den åldersgräns som föreslagits beträffande nötkreatur, åtta månader, finner jag utgöra en godtagbar avvägning mellan de skilda intressen som gör sig gällande i denna fråga. Jag delar lantbruksstyrelsens uppfattning att överdriven könsdrift och vissa former av aggressivitet hos hund bör kunna utgöra skäl för kastrering.

Kastrering av djur torde orsaka djuret visst lidande, även om bedövning används vid ingreppet. En kastrering som utförs fastän det inte finns vägande skäl, innebär därför att djuret utsätts för lidande i onödan. Ingreppet måste i sådant fall anses otillbörligt och kan bestraffas som djurplågeri. Det får förutsättas att veterinär inte begår eller medverkar till djurplågeri i sin yrkesverksamhet. Den av lantbruksstyrelsen föreslagna huvudregeln att kastrering av djur bara får utföras av veterinär har ej mött kritik under remissbehandlingen. Regeln får om den genomförs verkan av ett förbud mot kastrering av djur utan bärande

skäl. Denna konsekvens står helt i samklang med den principiella inställning som jag nyss redovisat. Jag ansluter mig sålunda till lantbruksstyrelsens förslag att veterinär i princip skall anlitas vid kastrering av djur. Undantag härifrån bör få göras när det framstår som befogat med hänsyn till jordbruksnäringens och rennäringens intressen.

I likhet med vad som nu gäller bör det även i fortsättningen ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om de undantagsbestämmelser som bör tillämpas på visst eller vissa djurslag.

Med hänvisning till vad jag nu anfört vill jag förordna att 9 § DL ges ny lydelse enligt följande. I paragrafen upptas först en bestämmelse att nötkreatur som är äldre än åtta månader och hund får kastreras endast om det är påkallat av medicinska skäl. Som ett andra stycke införs en regel att kastrering av djur får utföras endast av veterinär, om ej Kungl. Maj:t förordnar annat.

För riksdagens information vill jag i det följande redogöra för huvudsakliga innehållet i de bestämmelser om undantag från skyldigheten att anlita veterinär som jag ämnar föreslå Kungl. Maj:t.

Frågan huruvida lekmän bör tillåtas kastrera djur synes ha aktualitet endast beträffande handjur av nötkreatur, svin, får och ren. Lekmannakastrering av dessa djur förekommer sedan gammalt inom husdjursskötseln. Så gott som samtliga kastreringar av svin och ren utförs av lekmän. Kastrering av nötkreatur utförs däremot numera i de allra flesta fall av veterinär. Kastrering av får förekommer i dag bara i sällsynta fall. Det är med hänsyn till det sagda berättigat att anta att lekmannakastrering har stor ekonomisk betydelse vid uppfödning av svin och ren men inte alls samma betydelse vid uppfödning av nötboskap och får. Enligt min mening finns befogad anledning göra undantag från tvånget att anlita veterinär när det gäller kastrering av svin och ren. Mot bakgrund av det principiella resonemang jag tidigare fört synes det inte lika motiverat att medge sådant undantag i fråga om nötkreatur eller får. Emellertid finns f. n. inte tillräckligt underlag för att frångå gällande ordning enligt vilken lekmannakastrering av nötkreatur och får är tillåten i viss utsträckning. Om det framdeles visar sig att lekmannakastreringar av tjurkalvar eller bagglamm har ringa ekonomisk betydelse för uppfödare av dessa djur, bör sådana kastreringar givetvis inte vidare tillåtas.

Kastrerande ingrepp som görs av lekman sker utan bedövning. Det finns uppenbarligen större risk för att det skall uppstå komplikationer vid ingreppet eller därefter, än när ingreppet görs av veterinär. Ingrepets storlek och risken för komplikationer ökar med djurets ålder. Det är därför angeläget att kastrering företas så tidigt som möjligt.

I fråga om nötkreatur har två månader föreslagits som åldersgräns för kastrering som utförs av lekmän. Både Slakteriförbundet och LRF har emellertid förordnat att åldersgränsen sätts vid fyra månader. Vad

som åberopats till stöd härför ger enligt min mening inte belägg för att en gräns vid två månader skulle medföra nämnvärda nackdelar för näringen. Jag ansluter mig här till lantbruksstyrelsens förslag.

Beträffande svin har ett flertal remissinstanser uttalat sig för att åldersgränsen bestäms till sex veckor och inte såsom lantbruksstyrelsen föreslagit till två månader. I besättningar med slaktsvin sker kastreringen regelmässigt när djuren är tre till fyra veckor gamla. I avelsbesättningar sker kastrering av de galtsvin som inte skall gå vidare till avel först när djuren är omkring sex veckor gamla. Kastrering av en galt som är på gränsen till sex veckors ålder är ett förhållandevis stort operativt ingrepp. Redan av denna anledning är det tveksamt om lekman skall tillåtas kastrera galtar som är äldre. Om åldersgränsen för lekmannakastrering sätts vid sex veckor, kommer behövliga kastreringar i avelsbesättningar ibland inte att kunna företas innan djuren uppnår den åldern. I så fall måste följaktligen veterinär anlitas. Det finns emellertid anledning anta att antalet sådana fall blir ytterst ringa i förhållande till totala antalet kastreringar som utförs inom svinproduktionen. Enligt min mening bör näringen i djurskyddets intresse bära den obetydliga merkostnad som uppkommer för anlåtande av veterinär, om åldersgränsen för lekmannakastreringar sänks från föreslagna två månader till sex veckor. Jag ämnar därför förorda sistnämnda åldersgräns.

Enligt gällande bestämmelser är det tillåtet för annan än veterinär att kastrera får som ej uppnått fyra månaders ålder. Denna regel som är vanlig i övriga länder i Europa bör enligt lantbruksstyrelsens förslag bibehållas. Under remissbehandlingen har förslaget i denna del mött kritik. Man har bl. a. menat att djurskyddsstandarden i övriga Europa inte i alla avseenden bör vara normgivande för vårt land. Då en sänkning av gällande åldersgräns till två månader inte kan anses vara till förfång för fårnäringen, ämnar jag föreslå Kungl. Maj:t denna åldersgräns för lekmannakastrering av får.

Jag avser inte att föreslå någon ändring i sak av gällande bestämmelser om kastrering av ren.

Jag vill slutligen nämna att jag ämnar föreslå Kungl. Maj:t att uppdraga åt lantbruksstyrelsen att utfärda närmare bestämmelser om de instrument som lekman skall vara skyldig att använda vid kastrering. Styrelsen bör vidare i mån av behov kunna utfärda även andra förhållningsregler som skall iakttas av lekman vid kastrering.

5.3 Kupering av svansen på hund m. m.

Gällande bestämmelser om kupering finns i 10 § DL och reglerar kupering av svansen på häst och annat djur samt kupering av öronen på hund. Kupering av svansen på häst får företas endast för att bota

sjukdom, skada eller oart, om Kungl. Maj:t inte medger undantag. Kuperingen skall alltid utföras av veterinär. Vid kupering av svansen på annat djur föreligger skyldighet att anlita veterinär först om djuret uppnått två månaders ålder. Det är förbjudet att kupera öronen på hund.

Kupering av svansen på friska djur torde till helt övervägande del gälla hundar. Kuperad svans utgör som bekant kännetecknen på vissa hundraser. I anledning av motion med yrkande om förbud för lekmän att kupera svansen på hund har 1972 års riksdag hemställt att frågan om sänkning av åldersgränsen för sådan kupering övervägs av Kungl. Maj:t och att förslag om erforderlig ändring av 10 § DL föreläggs riksdagen. I jordbruksutskottets av riksdagen gillade betänkande förordas en sänkning av åldersgränsen till en à två veckor.

Av yttranden som avgivits över motionen av lantbruksstyrelsen och Svenska kennelklubben framgår dels att kupering av svansen på hund som utförs av hundägare i de allra flesta fall företas, när valpen är endast några dagar gammal, dels att ingreppet då inte torde vara förenat med nämnvärd smärta eller följdverkningar för valpen. Ej heller i andra avseenden synes dessa ingrepp medföra olägenheter från djurskyddssynpunkt. Båda dessa remissinstanser anser att åldersgränsen bör sänkas och bringas i överensstämmelse med den praxis som råder beträffande lekmanakuperingar. Lantbruksstyrelsen föreslår att gränsen sätts vid två veckor, medan Kennelklubben förordar en vecka.

Enligt min mening ger den utredning som förebragts i denna fråga vid handen att lekman bör kunna tillåtas kupera svansen på hund men att den nu gällande åldersgränsen två månader bör kunna sättas ned till en vecka. Vid behandlingen av denna fråga har helt naturligt också aktualiserats frågan om kupering av svansen på andra djur än häst eller hund. Jag har genom lantbruksstyrelsen låtit undersöka denna sak och erfarit att det inte med hänsyn till husdjursskötselns behov eller eljest föreligger skäl att låta lekman utföra svanskupering på djur som är äldre än en vecka. På grund av det anförda föreslår jag att 10 § DL ändras så att kupering av svansen på annat djur än häst får utföras endast av veterinär, om djuret uppnått en veckas ålder.

5.4 Viss redaktionell ändring av tillsynsbestämmelserna

Enligt gällande lydelse av 14 § 1 mom. första stycket DL medverkar länsveterinären och distrikts- eller stadsveterinären i den lokala tillsynen över djurens vård och behandling. I momentets andra stycke föreskrivs att länsstyrelsen med biträde av länsveterinären skall vaka över att hälsovårdsnämnden och tillsyningsmän samt distrikts- och stadsveterinärer fullgör sina åligganden. Enligt 14 § 3 mom. äger länsveterinären och distrikts- eller stadsveterinären vara närvarande vid hälsovårdsnämnds handläggning av ärende som rör vården eller behandlingen av

djur och delta i överläggningarna men inte i besluten (första stycket). Sammanträde skall skyndsamt äga rum, när länsstyrelsen eller länsveterinären begär det (tredje stycket).

Länsveterinären är sedan den 1 januari 1972 inordnad i länsstyrelsen. Han handhar där bl. a. de uppgifter inom djurskyddet som åvilar länsstyrelsen. Från nämnda dag är följaktligen länsveterinären inte längre en självständig regional myndighet inom djurskyddet. Med hänsyn till det anförda förordar jag, efter samråd med chefen för civildepartementet, den jämkningen i 14 § 1 mom. första och andra styckena samt 3 mom. tredje stycket DL att orden "länsveterinären och", "med biträde av länsveterinären" resp. "eller länsveterinären" utgår.

6 Hemställan

Under åbcropande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att antaga inom jordbruksdepartementet upprättat förslag till
lag om ändring i lagen (1944: 219) om djurskydd.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnel Anderson